

פנקס בית הכנסת

Synagogue Ledger Book
Liptovský Mikuláš, Slovakia
1805

Rabbi Ezra Cohen

Assistant Rabbi
Lower Merion Synagogue
rabbicohen@lowermerionsynagogue.org

You're In My Seat! The History and Halakhot of Makom Kavuah (Part II)

The Eighteenth Century: And Agunah and a Liar

1) בראשית פרק מה פסוקים כא, כה-כז
ויעשו כן בני ישראל ויתנו להם יוסף עגלות על פי פרעה ויתנו להם צדה לדרכו:

The sons of Israel did so; Joseph gave them wagons as Pharaoh had commanded, and he supplied them with provisions for the journey.

2) רש"י בראשית פרק מה פסוק כז
את כל דברי יוסף. סימן מסר להם במה היה עוסק כשפרש ממנו – בפרשת עגלה ערופה

ALL THE WORDS OF JOSEPH — As evidence that it was Joseph who was sending this message he had informed them of the religious subject he had been studying with his father at the time when he left him, viz., the section of the Heifer (עגלה) that had its neck broken (Deuteronomy 21:6).

3) דרכי מוסר פרשת ויגש עמוד צב

Rashi explains that Yosef provided a symbol regarding that with which he was involved after parting from his father, which was the section of the Torah dealing with the decapitated cow. Why did Yosef transmit this symbol

פירש"י שנתן לו סימנין במה היה עוסק כשפרש ממנו, בפרשת עגלה ערופה. על שום מה מסר יוסף סימן זה במה למד כשפירש, ולא הזכיר סימנים אחרים להוכיח ליעקב. נפרש על פי מעשה שהיה בוילנא בזמן הגר"א, באשה עגונה שעזבה בעלה אחר נישואיה, ונעלם מביתו. ולאחר שנים רבות בא אדם ואמר שהא הבעל שנעלם, ונתן סימנים ברורים היכן היתה החתונה, ומה היה וכו'. ואמרו זה להגר"א. אמר להם שבשבת יביאהו לבית הכנסת ושם יאמרו לו לשבת במקום שישב פעם. ועשו כדבריו ולא ידע האיש, ונודע כי בן-בליעל הוא שרצה לרמות ולשקר. ואמר הגר"א כי כל הסימנים שנתן הרמאי אינם ראיה, כי יתכן שפגש פעם את הבעל האמיתי ומפיו נודע לו הכל. אבל על דבר שבקדושה היכן המקום בבית הכנסת, לא נתן דעתו שצריך לברר אצל הבעל, כי הרשע לא יחשוב בעניני קדושה מטבעו.

about that which he was learning after parting, and not other symbols? Let us explain through an occurrence that took place in Vilna in the time of the Gra, regarding an *agunah* (a woman unable to get divorced due to her husband's refusal to provide a document of divorce) whose husband abandoned her after the wedding and disappeared from home. And after many years, a man appeared and stated that he was the husband who had absconded, and provided clear proof by stating the location of the wedding and the setup and so on. And they related this to the Gra. He said to them that on Shabbat, they should bring this fellow to the synagogue and there tell him to sit in the seat where he used to sit. And they did as he instructed but the fellow did not know, and it became known that he was a lawless fellow who desired to trick and lie. And the Gra said that all of the proofs that this tricker provided are not a proof, for it is possible that one time he met the true husband and heard these details from his mouth. But regarding a holy matter such as one's proper place in the synagogue he never thought to ask the husband, because this wicked fellow did not think much about holy matters by nature.

You're In My Seat! The History and Halakhot of Makom Kavuah (Part II)

And that which Yosef sent to Yaakov as a proof that he was Yosef and not some impostor. One

וזה ששלח יוסף ליעקב סימן מובהק כי יוסף הוא ולא רמאי. כי מי שרמאי לא היה גותן דעתו לברר על תלמודו, היכן למד ובאיזה ענין. ויותר מזה רצה יוסף להראות ליעקב, שכל השנים עדיין הוא בצדקו, שהרי זכר לשלוח סימן מתלמודו שלמד עם יעקב, ואילו היה רשע לא היתה דעתו על סימנים אלו.

who was a tricker would not have thought to inquire as to the Torah being learnt, where the learning took place and regarding what topic. And moreover, Yosef wanted to show Yaakov, that all of these years he remained righteous, for he remembered to send a sign from the Torah he studied with Yaakov, and if he were wicked he would not have thought about these signs.

Rabbi Yehonasan Gefen, "Joseph's Proof," <https://aish.com/111370259/>.

We learn from this explanation that the things that occupy a person's thoughts and make up his speech give a very strong indication of his spiritual standing. An example of a person whose level was indicated by what he spoke about was the great Chafetz Chaim. It is said that he was a very talkative person; what did he talk about? Torah and matters pertaining to the welfare of the Jewish people.

We learn from Joseph's signs that that which occupies a person's minds is a great indication of where he is holding. May we all merit to think and speak words of true spiritual depth.

The Nineteenth Century: The Malbim's Mistake

4 נפש הרב עמודים רנא-רנב

When we learned the chapter about the laws of Tzitzit in the Orach Chaim section (of the Shulchan Aruch) and we utilized the sefer "Artzot haChaim," our Rabbi (Rabbi Joseph B. Soloveitchik) related to us that this work was written by the great Malbim when he was young, and he journeyed to Pressburg to receive an approbation from the Chatam Sofer for the work, and they conversed the entire Shabbat regarding words of Torah, and after the Third Meal, when the two of them returned to the synagogue to pray the Evening Prayer, it was dark and difficult to see, and the Malbim mistakenly sat on the seat of the Chatam Sofer (for the entire Shabbat, the Malbim had been

מו"ק (כז:)) לכל אומרים שבו, חוץ מאבל וחולה. כשלמדנו או"ח הלי ציצית בישיבה, והשתמשנו בסי' ארצות החיים, סיפר לנו רבנו שאת הספר ההוא חיבר הגאון המלבי"ם כשהיה צעיר לימים, ונסע לפרשבורג על שבת לקבל הסכמה מאת החת"ס על ספרו, ושוחחו יחד כל השבת בדברי תורה, ואחרי סעודה שלישית, כשחזרו שניהם (הח"ס והמלבי"ם) לבית הכנסת להתפלל מעריב, היה אפל וקשה לראות, ועפ"י טעות ישב המלבי"ם על כסאו של החת"ס (שכל השבת היה יושב בבית הכנסת בסמוך אצלו), ותיכף כשהכיר בדבר אחד מהבעה"ב, העיר לו להרב הצעיר על כך, שהוא יושב על כסאו של הרב. והמלבי"ם היה פארטראכט אין לערנען, * ולא תפס בתחילה שהלה היה מדבר אליו. וכשראה החת"ס את הנעשה אמר לאותו הבעה"ב – * כל כך שקוע במחשבות-לימוד, עד שהסיח את דעתו מכל שמסביב לו. שיניח לו להלה שישאר שמה, ורק אז הכיר המלבי"ם בדבר, שעפ"י טעות היה יושב על כסאו של הרב. ומאז והלאה היה עיקר כח החידוש שלו בתנ"ך ולא בהלכה, והרגיש (המלבי"ם) בעצמו שהיה זה מפני שקללת חכם אפילו ע"ת מתקיימת, וכאילו לשונו של הח"ס שאמר לו "שישאר שמה" היה מוסבת על דרגת הלימוד שלו, שלא יעלה עוד הלאה בהלכה.

You're In My Seat! The History and Halakhot of Makom Kavuah (Part II)

sitting in the seat beside the Chatam Sofer), and once one of the laypersons noticed this, he alerted the young rabbi that he was sitting in the Rabbi's chair. And the Malbim was immersed in his learning, and did not realize that another was speaking to him. And when the Chatam Sofer saw that which was taking place he instructed that layman to leave the Malbim be, and only then did the Malbim realize the matter, that by mistake he had sat upon the chair of the Rabbi. And from that point on the main thrust of his innovative capacity was in the realm of Tanach and not halacha, and the Malbim felt that this was because "even the conditional the curse of a Sage comes true (Makkot 11a)," and such was the language of the Chatam Sofer who said to the layman, "that he should be left there," which applied to the level of his learning, that he should no longer ascend in matters of halakha.

The Twentieth Century: The Reisha Rav's Dilemma

5 תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף יב עמוד ב

הוה דזבו ארעא אמצרא דבי נשיה כי קא פלגו אמר להו פליגו לי אמצראי אמר רבה כגון זה כופין על מדת קדום

It is reported that a certain person bought land along the boundary of his father's property. After some time the father died. When they came to divide the estate, this person said to his brothers: Give me my portion of the estate along my boundary. Rabba said: In a case such as this, the court compels people to refrain from conduct characteristic of Sodom. The court forces a person to waive his legal rights in order to prevent him from acting in a manner characteristic of the wicked city of Sodom. Since it makes no difference to the brothers which portion they receive since the parcels of land must be of equal value, whereas it matters to this brother that the area he receives should be adjacent to the land he already bought, the court forces the others to give this brother his portion along his boundary.

6 שו"ת אבני חפץ סימן ו

תפץ

שרית סימן ה ו

אבני

Here in the city of Sambir there were no proper benches in the great synagogue, for they lacked proper form and appearance, and it was decided by the heads of the congregation to beautify the House of our Lord and make new benches that would be for glory and for splendor; however, the seat next to the Aron Kodesh was where the Rabbi sat, and it was very narrow, and the heads of the congregation decided to widen it in such a way that the seat next to it would be combined to make a single seat, and that seat was the second on the bench along the eastern wall, and they would make a special seat for the rabbi which would also make the building look beautiful, and in order to ensure there would not be fewer seats available on that bench as a result of the renovation, they would add a seat on the southeastern end of the bench and consequently, each of the seat-holders would move one seat over, i.e., the second

בפ"ק סאמבור לא היו הספסלים צנהרני הגדול מתוקנים, ולא תואר ולא הדר להם, והחלטו בדעת ראשי הקהל לפאר בית אלהינו ולעשות ספסלים חדשים שיהי' לכבוד ולתפארת, ובהיות שהמקום אשר אלל ארון הקודש השייך להקהל, אשר הרב ואב"ד מרא דאתרא יושב עליו, הי' לר מאד, החליטו ראשי הקהל להרחיבו בדרך זה שילרפו אל המקום הזה המקום השני הסמוך לו, שהוא השני בספסל המזרחי, ויעשו ספסל מיוחד לישיבה בעד הרב ואב"ד, אשר גם זה יהי' לתפארת הציב, וכדי להשלים המקום החסר יוסיפו מקום אחד בצאתו ספסל בסופו, היינו במקצוע מזרחי דרומי, ורולים איפוא שכל בעלי המקומות בספסל המזרחי יתנועעו ממקומם למקום הסמוך להם, והיינו בעל המקום השני יעמוד במקום השלישי והשלישי במקום הרביעי וכן להלאה עד האחרון, שיעמוד במקום שנתוסף כעת מחדש במקצוע מזרחי דרומי, והנה בא בעל המקום השלישי וטען שאינו רוצה לעזוב את מקומו, כיון שבמקומו לא נעשה שום שינוי, ובעל המקום שלפניו, שהי' עד עתה השני, שנדחה ממקומו, ילך לו אל המקום האחרון שבספסל שנתוסף, אבל הוא כאשר עמד כן יעמוד גם להלאה על מקומו. והגש הדבר לפני להכריע ביניהם, ואמרתי לרשום את אשר עם לבני בזה בעזה"י:

You're In My Seat! The History and Halakhot of Makom Kavuah (Part II)

seat-holder would take the place of the third and the third would take the place of the fourth and so on until the end, when the last person would take the seat that was added on. However, the third seat-holder came and cleaned that he does not wish to abandon his place, for his seat was not subject to any renovations, and the person who had occupied the second seat and was forced from his place should go to the last seat on the bench; he, however should stand as he always stood in his place. And the matter reached me to decide between them...

... And regarding the essence of the matter that we are adjudicating, because the entire significance of these seats on the eastern wall is due to the extent of their closeness to the rabbi, such that the first seat next to the rabbi is more important than the second, and the second is more important than the third and so on, and were it not for this there would be no distinction between the seats, and here in our case the order of seats is not changed at all, for the one who originally occupied the third seat on the bench is now (despite being moved down) still in the third seat; therefore, the occupier of that seat is not missing a thing, and it is worth suggesting that we “force him to refrain from Sodomite characteristics,” and it is worth learning this from the words of the Maharik in a responsum (shores 9) where he determined whether a synagogue with the custom to sell aliyot on Shabbat Bereishit for the sake of funding the light in the synagogue, and there was a Kohen who did not forego his honor that he be called first and also did not wish to purchase an Aliyah, whether the people of the congregation could force him to go and pray in another synagogue, and the Maharok wrote there (after elaborating first about the importance of Jewish customs and that they should not be pushed aside with levity) that they could force the Kohen, for in this case we compel him to refrain from Sodomite characteristics...

ז) ובעיקר הדבר שאנו דנין עליו י"ל, כיון שכל חשיבות המקומות צבהכ"ג צמססל מזרחי הוא יחס מספרם אל מקום הראש היינו הרב ואב"ד, כי המקום הראשון אחריו הוא חשוב יותר מהשני, והשני הוא יותר חשוב מהשלישי וכן להלכה, וזולת זה אין שום קפידא בין המקומות, וכאן צריך לא ישונה מספר המקום כלל, כי מתחלה היה לזה המקום השני אחר מקום הרב היינו השלישי צמססל וגם עכשיו (אף שיופתק למטה) יהיה השלישי מהיושבים בלד זה והיינו השני אחר מקום הרב, איב בעל המקום לא חסר דבר, וי"ל דכופין אותו על מדה כדום, ויש ללמוד זאת מדברי מהר"ק בתשובה שורש ט' שדן צבהכ"ג שהי' שם המנהג למכור העלויות בשבת צראשית לנורך מאור הבהכ"ג, והי' שם כהן אחר שלא רצה למחול על כבודו שיקראוהו - ראשון, זגם לא רצה לקנות, אם יכולין אנשי הקהל לכופו שילך להחפיל צבהכ"ג אחר, וכהב צמהר"ק שם (אחרי שהאריך מקודם צשנח מנהגי ישראל וש"יין לדחותם צקלות ראש) שיכולין לכופו את הכהן, דכנגדן דא כופין על מדה כדום, וכדוגמא שמלאטו צכחובות (ק"ג ע"א), צהוא גברא דאגר ריחיא לחבריו לצמינת